

ITÄ-SUOMEN
SEUDULLINEN
LIIKENNEJÄRJESTELMÄTYÖ

AIESOPIMUS

**Savonlinnan seudun liikennejärjestelmän
kehittämisestä vuosina 2023–2027**

1. SOPIJAOSAPUOLET

Tämä aiesopimus on tehty seuraavien osapuolien välille:

- Savonlinnan kaupunki
- Enonkosken kunta
- Rantasalmen kunta
- Sulkavan kunta
- Pohjois-Savon ELY-keskus
- Etelä-Savon maakuntaliitto
- Etelä-Savon ELY-keskus

2. TAUSTA JA TAVOITTEET

Tämä aiesopimus on sopijaosapuolten yhteinen näkemys Savonlinnan seudun liikennejärjestelmän kehittämisestä sekä lähivuosina toteutettavista ja edistettävistä toimenpiteistä. Vuonna 2013 valmistuneen liikennejärjestelmäsuunnitelman ohella tämän aiesopimuksen keskeisiä lähtökohtia ovat Itä-Suomen liikennestrategia sekä valtakunnallinen ja maakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma.

Sopimus on jatkoa vuosille 2018–2021 ajoitetulle aiesopimukselle, joka on toiminut runkona seudullisen liikennejärjestelmätyöryhmän toiminnalle. Työryhmä on käynnistänyt kehittämishankkeita, hakenut ulkopuolista rahoitusta ja seurannut tavoitteiden toteutumista sekä jatkuvan arkityön että erillisten kehittämishankkeiden kautta. Aiesopimuksessa sovitut toimenpiteet ovat toteutuneet pääosin hyvin.

Edellisen aiesopimuksen päivityksen jälkeen toimintaympäristössä on tapahtunut merkittäviä muutoksia. Covid-pandemialla on oletettu olevan joitain pysyviä vaikutuksia liikenteeseen, erityisesti työmatkaliikenteeseen. Seudun liikenteeseen vaikuttaa erityisesti Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, jonka vuoksi rajaliikenteen tulevaisuus on erittäin epäselvää. Tällä on erittäin merkittäviä vaikutuksia seudulle niin tavara- kuin henkilöliikenteen näkökulmasta.

Seudulla tehtävää liikennejärjestelmän kehittämistyötä koordinoi ja kehittää sopijaosapuolten edustajista koostuva Savonlinnan seudun liikennejärjestelmätyöryhmä. Työryhmälle annetaan sopijaosapuolten valtuutus tässä aiesopimuksessa mainittujen hankkeiden ja toimenpiteiden edistämiseen sekä toimenpiteisiin liittyvän vuorovaikutuksen koordinointiin. Hankerahoituksiin liittyvää yhteistyötä tiivistetään kutsumalla myös Etelä-Savon ELY-keskuksen elinkeinovastuualueen edustaja liikennejärjestelmätyöryhmän jäseneksi.

Liikennejärjestelmätyö liitetään tiiviisti alueen maankäytön suunnitteluun ja tiivistetään yhteistyötä Etelä-Savon ELY-keskuksen ympäristövastuualueen kanssa. Liikenneasioita käsitellään kaikilla kaavatasoilla ja tarvittaessa kaavojen luonnosvaiheessa toteutetaan erillisiä liikenneauditointeja.

Seudun liikennejärjestelmätyössä otetaan huomioon hyvinvointialueuudistus ja sitä kautta tapahtuvat muutokset julkisesti tuettujen henkilökuljetusten järjestämisessä. Uudistuksella on myös muita merkittäviä vaikutuksia sopimusosapuolten rooleihin ja vastuisiin, jotka tulee ottaa jatkossa huomioon seudullisessa liikennejärjestelmätyössä.

Itä-Suomen liikennestrategian tavoitteet:

- Toteutamme Suomen kansallisia ympäristö- ja ilmastotavoitteita alueen erityispiirteet huomioiden
- Kehitämme liikennejärjestelmän kokonaisturvallisuutta kohti nollavisiota
- Kehitämme liikennejärjestelmää turvaamaan yhteiskunnan huoltovarmuutta

- Edistämme liikennejärjestelmän tasa-arvoisuutta
- Tarjolla on monipuolisia liikkumista helpottavia ja elämänlaatua lisääviä palveluita
- Valittavissa on kestäviä kulkutapoja ja matkaketjuja
- Henkilöautomatkat ovat ennakoitavia ja sujuvia
- Raaka-ainekuljetukset ovat toimintavarmoja ja kustannustehokkaita
- Kuljetusketjut ovat tehokkaita ja kestäviä
- Toimiva liikennejärjestelmä mahdollistaa yritystoiminnan kehittymisen

3. TOIMENPITEET

Sopijaosapuolet sitoutuvat toimivaltansa ja käytettävissään olevien resurssien puitteissa toteuttamaan ja edistämään tässä sopimuksessa esitettyjä toimenpiteitä. Kunakin toimenpiteen rahoitusjaosta sovitaan erikseen sen toteutuspäätöksen yhteydessä. Toimenpiteiden toteuttamiseen voi osallistua myös sopimuksessa mainitsemattomia osapuolia.

Esitettyjen toimenpiteiden lisäksi osapuolet sitoutuvat omassa toiminnassaan sekä toimenpiteitä toteuttaessaan edistämään taustalla olevia kansallisia ja alueellisia liikennejärjestelmän kehittämistavoitteita.

Seudullisessa työssä keskitytään toteuttamaan tavoitteita niillä keinoilla, joihin alueella voidaan itse vaikuttaa sekä arkityötä kehittämällä että erillisillä kehittämishankkeilla. Seudulla keskeisiksi toimenpidekokonaisuuksiksi vuosille 2023–2027 on nostettu:

1. Kestävien kuljetusmuotojen potentiaalin hyödyntäminen (Vesikuljetukset, radan potentiaali, uudet käyttövoimat)
2. Kävelyn ja pyöräilyn edistämishojelmien toteuttaminen
3. Liikenneturvallisuus
4. Saavutettavuus, joukkoliikenne ja henkilökuljetukset
5. Matkailuliikenne

Kestävien kuljetusmuotojen potentiaalin hyödyntäminen

Sisävesikuljetusten potentiaalin hyödyntämiseksi seurataan aluksi Logistiikan Vuoksi-hanketta ja sen tuloksia. Hankkeessa Lappeenrannan, Joensuun, Kuopion, Savonlinnan ja Varkauden kaupungit sekä metsäteollisuusyritykset (UPM, Stora Enso, Metsä Group) selvittävät yhteistyössä Saimaan liikennejärjestelmän, satamapalveluiden, tilannekuvan digitalisoinnin ja laivakaluston kehittämistarpeita. Hanke toteutetaan kaupunkien yhteishankkeena, jossa Lappeenranta toimii päätoteuttajana. Metsäteollisuuden osallistumistapa hankkeeseen tarkentuu myöhemmin. Savonlinnan seudun toimenpiteet tarkennetaan hankkeen tulosten pohjalta vuosina 2024–2025 (vastuu Savonlinnan kaupunki).

Lisäksi tarkastellaan junakuljetusten kysyntää ja potentiaalia seudulla Savon ja Karjalan ratojen tarveselvitysten tulosten pohjalta. Toteutustapa tarkennetaan liikennejärjestelmätyöryhmän toimesta vuonna 2024.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämishojelmien toteuttaminen

Seudulle on laadittu [kävelyn ja pyöräilyn edistämishojelma](#) vuonna 2022 ja se on käsitelty ja hyväksytty kunnissa. Edistämishojelman toimenpiteitä toteutetaan erillisinä hankkeina ja osana taustaorganisaatioiden arkityötä. Ohjelman etenemistä seurataan

osana liikennejärjestelmä- ja liikenneturvallisuustyötä ja toteutumisesta raportoidaan kuntapäätäjille valtuustokausittain. Toteuttamiseen sisältyy infran ja kunnossapidon kehittämistoimenpiteiden ohella myös liikkumisen ohjausta tiiviissä yhteistyössä liikenneturvallisuustyön kanssa. Toteuttamisessa ovat mukana myös pyörämatkailun kehittämistarpeet ja -toimenpiteet.

Liikenneturvallisuussuunnitelmien päivittäminen

Kaikkien seudun kuntien liikenneturvallisuussuunnitelmien liikenneympäristön kehittämisohjelmat on laadittu edellisen kerran vuonna 2018. Liikenneturvallisuussuunnitelmat päivitetään seudullisena yhteishankkeena vuonna 2024. Päivitystyön tarkempi ohjelmointi tehdään kuntien ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen yhteistyönä vuoden 2023 aikana. Tavoitteena on, että jatkotoimenpiteet sovitetaan tiiviisti yhteen seudulla toteutettavien kävelyn ja pyöräilyn kehittämistoimenpiteiden kanssa. Poikkihallinnollista liikenneturvallisuustyötä jatketaan kunnissa liikenneturvallisuustyöryhmien koordinoimana ja siihen liitetään aiempaa vahvemmin liikkumisen ohjauksen toimenpiteitä.

Saavutettavuus, joukkoliikenne ja henkilökuljetukset

Seudun saavutettavuus on erittäin keskeinen teema niin liikennejärjestelmän kuin seudun elinvoiman kehittämisessä. Ulkoisen saavutettavuuden kehittämistoimenpiteet päätetään pääosin muissa kuin seudulliseen liikennejärjestelmätyöhön kuuluvissa yhteyksissä. Seututasolla voidaan kuitenkin tuoda esiin tarpeita ja tehdä priorisointeja. Keskeiset ulkoisen saavutettavuuden kehittämistarpeet on tuotu esiin tämän sopimuksen kohdassa edunvalvontaa edellyttävät toimenpiteet.

Seudullisen joukkoliikenteen kehittämisen taustaksi toteutetaan seudulla pendelöintiselvitys, jonka yhteydessä kartoitetaan myös toisen asteen opiskelijoiden liikkumistarpeita. Pendelöintiselvitys toteutetaan tiiviissä yhteistyössä kuntien elinvoima-asiantuntijoiden ja oppilaitosten edustajien kanssa. Selvitys aikataulutetaan niin, että sen tulokset ovat hyödynnettävissä seuraavassa joukkoliikenteen palvelutasomäärittäytystyössä, jossa Pohjois-Savon ELY-keskus ja kunnat käyvät yhdessä läpi realistiset joukkoliikenteen hankintamahdollisuudet ja sopivat kustannusjaosta. Tässä yhteydessä tarkastellaan myös mahdollisuudet esimerkiksi Enonkosken päättäjätilaisuudessa esiin nostetun säännöllisen taksipalvelun käynnistämiseksi Savonlinnan ja Enonkosken välillä.

Aiesopimuskaudella haetaan uusia toimintamalleja henkilökuljetusten suunnittelu-, hankinta- ja operointiyhteistyöhön. Erityistä huomiota kiinnitetään palveluverkkomuu-
tosten vaikutuksiin liikkumisen ja liikenteen näkökulmasta. Hyvinvointialueen (Eloisa) edustaja otetaan tiiviisti mukaan liikennejärjestelmätyöryhmän toimintaan.

Matkailuliikenne

Aluksi käydään läpi seudulla ja lähialueilla toteutetut matkailuliikenteen kehittämishankkeet ja tehdään johtopäätökset seudun näkökulmasta. Kehittämistoimenpiteet määritetään tiiviissä yhteistyössä alueen matkailun kehittämisorganisaatioiden ja kuntien elinvoima-asiantuntijoiden kanssa. Seudullisessa liikennejärjestelmätyössä painostetaan erityisesti lähialueen solmupisteiden (kaupunkien keskustat, juna-asemat, lentoasemat) ja matkailuyritysten välisiin yhteyksiin sekä matkailukeskusten välisiin ja matkan aikaisten ohjelmapalveluiden edellyttämiin liikennepalveluihin. Tarkasteluissa pidetään mukana kaikki kulkumuodot ja seurataan tiiviisti mm. liikenteen käyttövoimissa tapahtuvia muutoksia. Yhteistyötä tiivistetään myös yli maakuntarajojen, mm.

Keski-Karjalan ja Lappeenrannan seutujen kanssa. (Käynnistysvastuu: Savonlinnan seudun liikennejärjestelmätyöryhmä, 2024-)

Lisäksi seudun jatkuvaa edunvalvontaa edellyttävät seuraavat toimenpiteet:

- Kansainväliset henkilöliikenteen yhteydet (lentoliikenteen turvaaminen)
- Elinkeinoelämän tarpeiden esiin tuonti perusteluviestinnässä
- Parikkala-Savonlinna-Pieksämäki radan potentiaalin hyödyntäminen tavaraliikenteessä ja jatkossa myös henkilöliikenteessä
- Karjalan radan junaliikenteen nopeuttaminen ja matkaketjujen sujuvoittaminen
- Valtatien 14 välin Juva-Parikkala parantaminen
- Seudun lossiliikenteen kehittäminen ja lossien korvaaminen silloilla
- Tuuli- ja aurinkovoiman kehittämisedellytysten varmistaminen liikenteen näkökulmasta

4. SEURANTA JA SOPIMUKSEN PÄIVITTÄMINEN

Aiesopimuksen toteutumista seurataan Savonlinnan seudullisen liikennejärjestelmätyöryhmän kokouksissa osana seudullista liikennejärjestelmätyötä. Tämän lisäksi aiesopimuksen toteutumista seurataan yleisellä tasolla myös Itä-Suomen liikennejärjestelmätyöryhmässä.

Savonlinnan seudun liikennejärjestelmätyöryhmä laatii kerran vuodessa tilannekatsauksen tämän sopimuksen toteutumisesta, sekä tarkistaa, vastaako aiesopimus edelleen seudun yhteistä tahtoa sekä tekee esitykset tarvittavista tarkistuksista. Sovitut muutokset ja niiden perustelut kirjataan. Vähäiset muutokset aiesopimuksen sisältöön hyväksytään seudun liikennejärjestelmätyöryhmässä. Ennen aiesopimuskauden päättymistä sovitaan uuden aiesopimuksen valmistelusta ja varmistetaan kytkentä muuhun liikennejärjestelmän kehittämiseen liittyvään suunnitteluun.

5. SOPIMUKSEN KÄSITTELY JA HYVÄKSYMINEN

Sopimuksen valmistelusta on vastannut Savonlinnan seudun liikennejärjestelmätyöryhmä, jossa on kaikkien sopimusosapuolten edustus. Aiesopimusta on käsitelty luonnosvaiheessa allekirjoittajaorganisaatioissa. Kunnissa järjestettiin erilliset keskustelutilaisuudet alkuvuodesta 2023. Käsittelyaikataulu liitetään sopimukseen erillisenä dokumenttina, kun kaikki organisaatiot ovat hyväksyneet aiesopimuksen.